

Передплата

на «РУСЛАНА» вносити:

в Австрії:

на цілий рік	20 кор.
на пів року	10 кор!
на чверть року	5 кор.
на місяць	170 кор.

За границею:

на цілий рік	16 рублів
або 36 франків	
на пів року	8 рублів
або 18 франків	
Щодняке число по 16 сот.	

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5¹/₂ год. пополудни.

Редакция, администрация і експедиция «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровського (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Руска справа в польськїм освітленю.

(Замітки з нагоди брошури «Z. Miłkowski (Jeź). Sprawa ruska w stosunku do sprawy polskiej». Lwów 1902).

(Дальше).

В переднім слові до брошури *Sprawa ruska w stosunku do sprawy polskiej* Мілковський признає ся до вмираючого вже типу *gente Ruthenus — natione Polonus*, а наведене мотто з Б. Залеского «І щіє матка Ukraina і мніє матка...» з заміткою, що на виробленє переконань его вплинули твори польських письменників т. зв. української школи, показує досить ясно, з якого оводу глядить він на руску справу і руский нарід, котрий він зве лише *lud-om*. Нічого отже дивного, що се викликало у него велике зачудованє, коли в 1848. р. опинив ся в Галичині wobec *rozdarcia między Rusinami a Polakami*, коли то галицькі Русини засновинами народних товариств та інститутів, зїздом руских учених, введенєм в житє першої рускої часописи і т. п., а особливо рішучою заявою, що они є серед Славянщини самостійним народом, окремішним від польського і московського, кляди підвалини на народних основах до самостійного національного і культурного розвитку. Се змаганє очевидно не припадало до вподоби тим, що з діда-прадіда походили з руского року, але вважали себе *natione Poloni*, коли тимчасом розбужена між Русинами свідомість казала їм бути не лише *gente Rutheni*, але й *natione Rutheni*.

Тодїшня польська суспільність, що звикала Русинів уважати лише *ludem*, належним до польського народу, *rodem* — але не *parodem*, що руску мову уважала лише *gwara, powiatowszczyzna*, зіпсованою польською мовою, і всі ті, що звали себе *gente Rutheni — natione Poloni*, гляділи на змаганя Русинів від виступлєня Маркіяна Пашкевича, а особливо від прояв 1848-го року до самостійного і окремішного національного і культурного розвитку руского народу — як на *rozdarcie między Rusinami i Polakami*, сепаратизм. Не обійшло ся при тій нагоді без глузovania і наруги з Русинів в польських дневниках і брошурах, в яких заперечувано Русинам права ествованя (мієща *Rusi!*), а се викликувало оборону з боку Русинів і так суперечности заострювали ся, витворював ся антагонїзм, Русинам приписувано *niepawisć, specyjalność inteligencyi ruskiej* (як се робить і Мілковський), що нібито була і є одинокою понукою *w sferze mężów stanu w sutannach*. Однак ані тоді, ані тепер не хотять Поляки до сего признати ся, що як-раз перечне становище їх супроти Русинів, не признаване Русинам права до ествованя і самостійного розвитку викликувало сі антагонїзми, що Поляки самі доливали олію до огню, що Поляки мали спроможність не розбужувати і не заострювати сего антагонїзму, не доводити до ненависти, признаючи *cuique suum*. Запевняли і тоді Поляки і так само і тепер запевняють, за-

певняє і Мілковський, що Поляки не є ворогами Русинів, котрі таку неправдиву жалобу на Поляків по світі розносять. Він запевняє, що нічого не може бути більш неправдивого, що Поляки не є ворогами ані Русі ані Русинів — *ale mają ich za paród «gatunku niższego», za «braci młodszyc»*. Отже тим як-раз виразно і явно висловив Мілковський, може нехотя, задуманє бажанє і змаганє польської суспільности, але zarazом і головну причину спору між Поляками і Русинами. Бож яке значінє має та безнастанно повторювана казка про старшого і меншого брата, про незрілість сего другого, як не те, що на сій основі опирає старший брат своє мнїє право до старшования над меншим, до верховлadi, спікунства над ним.

Inde ita — каже Мілковський, звідси походить гнів викликаний обидженєм самолюбством і то на его погляд лише в кругах інтелігенції рускої, бо селянство і міщанство, як він думає, є зовсім байдуже в національних справах! Колиб се була правда, що лише руска інтелігенція і то лише задля обидженого самолюбства була сердита за те, що Русинів уважають «народом низшого роду», «меншим братом», то польско-руский спір не мав би такої великої ваги, значіня і досяглости. Однак Мілковський зовсім помиляє ся в своїх поглядах. Не обидженє самолюбство, але національна свідомість і то не лише рускої інтелігенції, але широко вже розповсюджена серед руского міщанства і селянства довела широкі верстви руского народу до почутя кривди, яку єму заподїває «старший брат», бажачучи все старшувати, все верховодити над «молодшим», все давати єму відчувати, що він нібито «*gatunku niższego*». Ся мнїє *bierność* руского селянства і міщанства в національних справах є вже давно перестарілою легендою, а колиб Мілковський не повторяв лише перемелюваних польськими редакціями за зеленим столиком видуманих пустих фраз про не-свідомість національну руского селянина або міщанина, але задав собі труду і пішов в народ, котрий вже сотками заповняє рускі гімназії, університет, техніку, котрий видав уже споміж себе стілько духовних і світських Русинів на поважних суспільних становищах, то був би ще більше зачудований, як в 1848 був зачудований *rozdarciem między Rusinami a Polakami*.

Пересвідчив би ся Мілковський, що се не є вже сей темним, несвідомий своєї національности, незрілий до культурного розвитку *ludok «niższego gatunku»*, не є якоюсь байдужною масою (*bierny*), але що руский селянин і міщанин (окрім хіба вельми немногих темних закутків а *la турчанський повіт, з вини таких прихильників просвіти люду, як тамошний староста Білінський*) свідомо почуває себе Русином і свідомо добиває ся рівних для себе прав горожанських.

(Дальше буде).

Хліборобський страйк в державній радї.

Промова пос. Васильяна.

З огляду на се, що сказав сам Абрагамович, організація того страйку взагалі була немислимою. Гроший не було, інтелігенція не стояла по стороні страйку, а то доказувало би, що страйк повстав *de facto* тільки яко борба з голодом. По я служу панови Абрагамовичеви поправкою. То не є правда, що страйк вибухнув виключно тільки ізза лихої платні, лишень справа має ся так: Руский народ, руский селянин є в Галичині від кождим зглядом вичним скотом. Его переслідують, понижають, бють, висісають, коротко сказати, роблять з ним все, що лиш дасть ся з ним зробити! До того приходять ще — як видко з наведених тут в палаті достовірних даних, як також впрочім із представлених тут ученим паном Гломбінським статистичних даних, — голод. Ситуація отже така: виборчі скандали, борба о політичні права, прогнанє снів з найбільшим трудом допроваджених до університету, до того голод — і розуміє ся само собою, що кожда з тих причин представляла сама собою достаточну агітаційну силу.

Але страйк повстав не лишень ізза одної появи, лишень задля нужди на всіх полях і ямушу ще раз повторити, що то було би гріхом, а навіть простунком зі сторони руских провідників, коли би не станули по стороні селян і коли би не чули ся обовязаними від кождим зглядом підпомагати їх словом та ділом.

То є, мої панове, річю смаку, як заступати своїх виборців і людий, що кого там обдарують своїм довірем.

На пр. рускі послы, засїдаючі в «польськїм колї», панове: бар. Блажовський, радник висшого кравного суда, Гізовський, гр. Голуховський, др. Ябловський, Мерунович, Мойса, др. Німентовський, гр. Пілінський, кн. Сапіга, др. Валевський, фабрикант паперу Вайзер, ке. Влазовський і презес «польського кола», котрий є послом до кравного сойму з руского повіта, помимають свою задачу так, що вносять тут в палаті — як то зробив пан Яворський, презес «польського кола», на засїданю палати 17. жовтня — інтерпеляції, в котрих домагають ся заведеня виймкового стану або що найменше насильного виступлєня правительства проти своїх власних виборців. Се мовляв, річ переконаня і смаку. Ми уважаємо нашим обовязком, виборців, котрих ми заступаємо, котрих маємо мандати, обороняти, а не їх гнобити.

Я не можу того припустити, щоби ті панове сказали, що вони не суть рускими послами, бо в хвили, коли би то сказали, мусїли би признати, що тут запевнюють, що вони суть іменно послами ц. к. повітових старостів, намїсника та комісарів. Но ті панове сего не схотять сказати. (Посол Влазовський: Я протестую проти сего). Звинїть, але тут так твердять; я не був при тім. Коли однак панове кажуть, що вони заступники руского народу, то в такому случаю їхнє місце в наших лавках, а не там. Так справді є. Бо і в політиці суть «кривцї таблицї» моралї. Не обиджаю нікого з тих панів особство, всеж таки повинна істнувати політична мораль і я думаю, що то кидає досить ярке світло на тих, котрих правительство покликано на овікунів руского на-

рода, котрі по бесіді пана президента міністрів такими мають остатись, котрі на таких тут накидають ся, коли тим робом заступають рускі справи.

Ті панове, що запутують причини того страйку, також багато говорять, що більша посілість яко така не може платити більшої винагороди. Великий національний економіст — як він називає ся? — пан Гломбінський, навів тут в палаті зовсім незвісну обставину, що Галичина дальше віддалена від заходу чим інші краї Австрії і, що ізза того ціни продукования збіжа в Галичині суть вищі чим деінде. Се, як сказано, до тепер було незвісним і ми дуже вдячні за національно-економічну мудрість п. Гломбінського. Але і я скажу щось цілком незнамого: На пр. Буковина є ще дальше віддалена ніж Галичина і що відповідно до того ціни збіжа на Буковині ще вищі. Я це маю вправді тут статистичних даних, але я покличу ся на Неметовського, що є нотарем на Буковині. Той з певністю потвердить, що там платять ся зовсім иншу винагороду чим в Галичині. Є тільки одна одинока околиця — мовляв, заражена Галичиною — то є околиця над Дністром туй на галицькій границі, де рівнож суть подібні відносини що-до винагороди, но всеж таки не такі. В околиці Кіцманя в сторону Чернівців, опісля з Чернівців дальше, ціни суть в двоє, а навіть в троє більші.

Мої панове з «польского кола»! Ви маєте там своїх крєвних, своїх швагрів, своїх племянників так польских як вірменських, спитайте їх: Длячого можуть они при таких цінах існувати, длячого є то можлявим для Христофора Абрагамовича, брата Евгєна? Длячого? — Тому, бо тамошні пани суть розважнійші, чим ви.

Ізза того до недавна не прийшло на Буковині між вірменсько-польскими великими посідателями, а Русинами до ніякої незгоди, лишень між ними панувала велика дружба, і аж тоді коли пани із великого могучого «польского Кола», ізза мести проти мене, того малого Василька, що засідає тут всего на всего з 5 людьми, підюдили своїх кривняків на Буковині, що допустились насилья, яке до сеї пори не лучилось на Буковині, а судячи по тім всім, що ми тут чуємо, в Галичині стоїть на деннім порядку, щоб мені видерли мандат в краєвім виділі, евентуально викинули мене з краєвого сойму, тільки тоді заострилась борба на Буковині між Поляками а Русинами. Де вони вложать свої руки, там завсїди викликають найбільші несупокої і з того приміру з Буковини, як і з того, що товариші з Галичини оповідають, можна зобразити собі образ галицьких відносин, іменно, що вони дійсно прикладають свою нещасну руку до спору обох пародів, Поляків і Русинів.

Мої панове! Я буду продовжати в дуєї бесіди пана президента і позволю собі вказати на той уступ єго бесіди, в якому заявив: «Справоздана о розрухах — кажу отверто — є сильно пересаджені; одні бачили за багато страху, другі, іменно провідники робітників, за багато насильства». Ну, панове із «польского Кола» заєдно так чутливі, — вже їхє соціальне становиско каже їм бути такими. «Одні бачили за багато страху». Не помічаєте потвердження того, що я говорю: що ті депутациї, котрі вислано до президента міністрів о заведенє виїмкового стану, що цілий альярм, піднятий ним в краю, війско, жандармерия, власти, котрих они завивали, що всео то не по смаку президента міністрів і, що він по розсліженю справи, прийшов до переконаня, що ті панове не мали, а на всякий случай мали тільки малий повід? Але я нахожду ще один уступ, а той звучить: Могли розумієть ся приключити ся з послідної сторони в поодиноких случаях малі некоректности, но они будуть без сумніву покарані». Очевидно знає п. президент міністрів читати справоздана, які одержав з Галичини і відай цізнав, мимо прикрашених справоздань, які тут прочитано, як ті справоздана представлено єму тенденційно, що він і констатує, розуміє ся, зі згляду на могуче сторонництво, лиш поодинокі «некоректности».

Мої панове! Пан президент міг найти дуже добре жерело, щоби мати образ, як пересадженими були ті справоздана, котрі єму предложили в тій справі інтересовані особи. Він потребував тільки спитати бригадних командантів тих

війск, що були там десигновані, а они могли єму сказати, що і я знаю із вірдостойного жерела, іменно, що населєне заховувало ся так законно, так мирно, що то дійсно гідне подиву у того горем та нуждою прибитого населєня.

Но п. Абрагамович хотів вмовити в пана президента міністрів, що цілий страйк треба звалити лиш на політичну агітацію. Я реагував вже на те кількома словами, но я хотів би спитати єя, мої панове: як представляють собі панове з «польского Кола» то, що нині страйкує в 24 повітах, 500 громадах висше 100.000 людей, і як можна вєсти політичну агітацію між тими 100.000 людьми всего на всего 17.000 К фондом, який, як то сам п. Абрагамович признає, призначено на страйкові цілі? При тім твердив п. Абрагамович, євідомо чи несєвідомо, щось, що є цілком певірним. Бо з академічного фонду десигновано всего 5.000 К на запомогу бідних родину, що потеріли наслідком страйку. Таким робом страйковий фонд не існує. І якже можна робити агітацію без гроша?

Що ще більше! П. Абрагамович сказав, що по єго гадці вся руска інтелігенция, а по крайній мірі більша єї часть була противна страйкам і стояла осторонь від агітації. Прошу вас, мої панове, як може існувати агітация там, де нема ані провідників, ані грошевої помочи? Пан Абрагамович твердив також, що одна частина духовєнства була противна страйкови і позволив собі при тім на нетактовність супроти руского архиепископа у Львові, гр. Шентицкого. Сей муж відав не сповнив нечистих ожидань тих панів; они імовірно надіяли ся, що він, нащадок споляченої рускої родини, хоч і є руским митрополитом, буде належати до тих, що ще нинька признають ся до «Кола польского», як н. пр. брат єго, сидячий тут в «польским Кола» і яко руский єпископ буде клопотати ся за їхві інтереси. Між тим, як згадано, той митрополит не сповнив тих надій, які на него покладано, і ізза того дуже несмачним способом протиставив єму перемиского єпископа яко взорець в гр.-кат. церкві. Передовсім Абрагамовича не обходить нічо руска церков, зарівно як і єї вірці. Я згадав се лиш тому, бо то характеризує спосіб борби тих панів: «Хто мені не служить, одержать удар».

(Дальше буде.)

Король гармат.

Нагла смерть найбільшого фабриканта гармат, властителя 20 мільонів річного доходу і личного приятеля німецкого цїсаря, викликала чималу сензацию в єввіті. Бо і ся смерть мала свою причину не в чім иншим, як — в дневникарській статі. Як звісно, берлинський соціалістичний орган замістив був вістку з Неаполю, що Крупп, який перебуває на Капрі, допустив ся там цілого ряду злочинів проти моральности, та що італійска прокуратория наміряє піднести против него процес з сеї причини.

Затревожений і збентежений сим дневникарским альярмом мільонер, покинув чимскорійш Капрі і поспішив до Німеччини. Але видко і тут стрітили єго чималі прикрости, бо він помер нагло на удар сердца, не бачивши ся навіть перед тим зі своєю жінкою і дочкою, які наспіли вже тоді, коли Крупп лежав в агонії. Величезні фабрики, в яких працює звиш 30.000 робітників, перейшли на 14-літню дочку Круппа, а до єї повнолітності буде завідувати маєтком мати враз з опікуном.

Що Крупп висєвідчив доброго для своїх робітників, навіть зчислити не можна. Для кільканаїцяти тисяч побудував доми і то не на один скучний шабљон, але архитекти мусіли старати ся, аби кождий мав свою окрему ціху. Всі потреби поживи, одїжи і приладів одержують робітники Круппа по ціні власного кошту, мають парї, театр, бібліотеку, ємеритальний фонд, до якого вносять півтретя проценту свого зарібку. Мимо сего соціалісти виступали проти Круппа, а то головно тому, що єго робітники були вдоволені зі своєї долі і не брали участі в соціалістичнім руху. Також і жидаи були противниками Круппа, а їх «ліберальна» праса говорить про него не без жовчи, бо не лише, що кількаторот-мільоновий маєток і ціла гарматня фабрика

Круппа не належала до жидів, але і на будуче не може дістати ся в їх руки задля того що він завіщанєм ще зперед 25 літ раз на завсїди застеріг, що єго фабрика не може стати перемиєною на акційне товариство. Жидаи певно були би зараз закупили всі акції такого «золотого інтерєсу».

Основану дідом Круппа фабрику гармат і оружя, видосконалив особливо отець Круппа, а що іно померший син розширяв єї і уліпшав враз з поступом часу і нових винаходів. Вже отець Круппа не хотів прийняти надаваного єму титулу «барона», а так само і син; прийняв лише від теперішнього цїсаря титул ексцеленції, але у зносинах зі своїми робітниками та урядниками застеріг собі, щоби і на дальше остав «паном Круппом». У своїх зносинах з коронованими головами був Крупп дуже ліберальний і навіть не кождого з пануючих приймав в своїй виллі, а побудував на сю ціль окремих готель. Тверджено, що без волі Круппа не могла б вибухнути жадна війна, та що він був для німецкого цїсаря тим, що Ротшильд для англійского та що покличав грубі мільони.

Але щож порабляв сей могутний набоб, а при тім і благородний чоловік на малім острові Капрі, та чим дав причину до денунциаций, які стали для него причиною смерти? В тім згляді заміщує Gazeta narodowa оригінальну допись з Капрі п. К. Рущица, з якої наведено найхарактеристичнійші уступи:

Велику сензацию для мешканців острівця бувала заповідь кождоразового приїзду того фінансового володаря. Fra russo già questi giorni arriva il Krupp! Небавом, вже сами днями перебуває Крупп! — повторяли собі з уст до уст з радостю. Зявив ся вкінці одного гарного ранку: Товни люду залагали пристань і підносили грімкі оклики eviva!, коли побачили запливаючий там елегантний англійський яхт «Пурітан». Спроваджені з Відвья перепишні екіпажі на гумах відвезли «короля» і єго двір не до одной з околичних віль, укритих серед палм і лісів, але до осередку міста, до готелю «Квісісона». Очевидно Крупп хотів жити серед гамору і верви життя, питомим у сщів палкого Полудня.

Де єго можна було подібати звичайно. На цілім острові і не було закутнин, до якої би не заглянув часом. — Ecco il Krupp! — кликав Капрієць, роблячи заразом жест найвисшого здивования. І бачили чоловіка середнього росту, барчистого, заживного, з лагідним, усєміхнєним лицєм; волосє чорне, припорошенє троха сивиною, на очах окуляри, оправлені в золото. Убогий Капрієць, для якого найбільшою столицею є Неаполь, а найбільшим щастєм велика миска помащеного макарану, не мав повятя про богацтва гарматнього короля. Темний люд тутешний виставляв собі, що Крупп є якимсь сказочним королем, який в своїй вітчині, ген, десь на півночи, мешкає в золотій палаті і їздить золотою каритою. Славляли Круппа, бо для убогих родичів не скупив своєї помочи: золото пилю пригоршали. Король бував на всіх весілях, хрєстинях, похоронах, а се коштувало єго немало, бо Крупп сам платив за всео. Але що се могло значити для него, коли мав чверть сотки мільонів річного доходу.

Забавляв ся також ловлею рыб. Досєвіта, коли ще Капрі повите було в глибокім сві, виходив до пристани, сїдав на свій яхт і годинами кружляв докола острова. Товаришив єму учений іхтіолог, молодий Неаполітанець, др. Михайло ді Бенсая. Оповідують, що Крупп відкрив нові роди рыб і що єго дослїди мають чимале наукове значєне. А з ким жив гарматній король? Ніколи з Німцями, від тих сторони завсїгда; навіть ексцеленції не імпонували єму. Також не шукав жіночого товариства і був рівнодушним навіть на залотні усєміхи чорнооких красавиць, з личками як молоко, з устами як коралі. Наймилійшим для него товариством були Італійці, деколи малярі, війскові, але переважно люди з низших клас: передовсім рыбаки, селяни, торговельники, цїрулики, волки, стаєнна служба і т. п. Люди вже привикли була бачити Круппа в такім окруженю; називали їх дотенно «сroupiers» — Круппійцями.

Гарматний король устроював нераз на Капрі власним коштом великі фестини, на які ме-

шканці мали безплатний вступ. Крім забав «королівські гості» мали щедрій почастинок. Часом слота повсула забаву і Крупп мусів оплачувати спроваджені з Неаполю оркестри, які за те вигравали на острові по кілька днів. Але що Крупп не всіх наділяв рівною симпатією, повстав в Капрі сильний табор мальконтентів. Убогі, обдерті рибаки заздрили щастя тим, яких природа наділила красою тіла, а Крупп грішми. Почали бурити ся. Відгомін невдоволення передістав ся до соціалістичних часописий. Мальконтенти виявляли отверто своє невдоволенє перед готелем Квізісана. Крупп мусів виїхати на якийсь час. Катастрофу викликали газети.

— Отже чи правдивий є головний закид газети Vorwärts? — запитав її бурмістра Серена.

— Senza fallo! — без сумніву! — відповів.

— Прецінь про уподобаня Круппа ходили вісти від давен давна; з часом се перестало бути навіть сенсациєю. Згадувано про те, як про справу, про яку від давна «співають воробці на дахах». Про peccati della carne (тілесні грішки) Круппа говорив цілий остров і Неаполь і тому навіть ніхто не хоче перечити.

Тим характеристичнішим являє ся, що цісар Вільгельм II. прибув враз з всіма своїми міністрами на похорони Круппа, щоби віддати по честь его тілним останкам, а поступок соціалістичного Vorwärts-у осудив строго, назвавши за се соціалістів драбами без вітчизни (vaterlandslose Gesellen). Тож, як здає ся, Крупп був одним в роді тих «нешчасних дегенератів» Кримського, чи там полових мішанців, які попри всі свої світлі прикмети духа і душі, не можуть виличити ся з того порока, що до розпусти є жєнщини. При своїх міліонах Крупп міг би був їх найти навіть в дуже високих сферах та був би безпечний і перед законом і перед пуританізмом «Vorwärts-у».

НОВИНКИ.

— Календар. Ві вторник: руско-кат. Авдія; рим.-кат. Бибіяні. — В середу: руско-кат. Григорія, Анатолія; рим.-кат. Францішка.

— ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ. При зміні місяця просимо наших Вп. Передплатників о скорє відновленє передплати, зглядчю о вирівнанє залежностей, бо на кредит не будемо висилати часописи.

— Інаугураційні вечаряції «Академічна Громада» відбудуть ся в середу дня 3. с. м. в великій салі «Рускої Бесіди» у Львові. В програму вечеряниць входять дві промови: голови товариства та одного з молодших членів товариства і хор. Вступ для гостей вільний. Початок о 7. год. вечером.

— В справі т. за. сецесійного фонду відбула ся в суботу нарада «львівської громади» в льокалі «Рускої Бесіди». Як нам доносять, нарада була бурлива з причини незапрошеня багатьох видійших членів «львівської громади». Вкінці ухвалено призначити зі згаданого фонду 3.000 К для «Академічної Громади», 5.000 К для «Народного Комітету», а ужите прочої квоти (близько 10.000 К) порішити народний зїзд, що має ся відбутися в сім місяці.

— Народне просвітно-економічне віче відбуде ся дня 8. грудня 1902 в полудне в Калуші в салі магістратській з отсами рефератами: Просвіта та шкільництво у нас. — Рільництво і годівля худоби. — Потреба пожарничих товариств. — Праця жінки в суспільности.

— Аматорське представленє в Станіславові відбуде ся в четвер день 4. с. м. заходом тов.-а Руских Жінок на дохід тамошнього Дівочого інститута. Аматори відіграють комедію Григорія Цеглиньского: «Торговля жемчухами». Початок о 7. год. вечером. Цини місць: Грядні крісла 1-60 К, П рядні 1-20 К, стояче місце 60 сот. Більше можна набувати в «Народній Торговлі».

— Вершок ощадности. Завідатель віденьських надворних театрів, радник двора Ветшель, може бути взором ощадности. Він видав недавно розпорядженє, аби музиканти в обох театрах гасили електричні лампки, коли павза в часі їх гри виносить більше як 20 тактів. Наслідок сего зарядженя був такий, що публіка головно з горішних поверхів замість слухати оркестри, подивляла ілюмінацію в оркестрі, бо що хвиля музиканти то скручували то світляли лампки. Віденці назвали ті концерти: «Konzerte mit Lichteffekten». — Радник Ветшель ще дальше посунув свою «шпарпестему», бо заборонив часто прати театральне біле. Однак артистки так енергічно запротестували проти сего, що завідатель театру відкликав свою заборону і дозволив прати бруди театральні ad libitum.

— Глобінському в альбом. Не наміряючи де-

нунціювати, ми не подаємо, які то ученики і в котрім костелі співали нижше подану пісню, викликаючи констернацію не лише між учителями, але і публікою. Наводимо лише сам вірш — який курсує в тисячах екземплярів і продає ся на патріотичну, польську піль — в альбом звісному заштитникови держави і династії:

„Hymn ludu polskiego“.

(Na nutę hymnu austriackiego).

Boże wspieraj, Boże ochroń
Naród polski, polski kraj!
Tarczą męstwa synów osłoj,
I do walki się daj!
Brońmy przodków naszej sławy,
Zrzućmy katów straszny cios,
Niech z wrogami naszej sprawy
Nas nie łączy czarny los.

Obowiązkom swoim wierni,
Strzeżmy godnie naszych chat!
Wrogów zamiar się nie spełni
I zadziwim walką świat!
Pomni, jak to Chrobrych synu
Winni walezyć za kraj swój,
Wolność cenimy nad wawrzyny
Dla niej stoczmy krwawy bój!

і т. д. — а на останку:

Przy Ojczyźnie naszej dzielnie,
Stoją wiernie drużki dwie,
Z dolą krwawą siostry biedne...
Dziela losy wspólnie swe.
Matce Polsce — Rusi — Litwie
I Orletem Boże szczęść!
Daj nam wytrwać w łzach, modlitwie
A Ojczyźnie przynieść cześć!

(2 h. dla gimnazjalistów polskich w Siedlcach)

— Галабурди на віденьській університеті. В суботу вполудне студенти німецко-народні в Відні мали на університеті т. зв. буммель. Підчас буммлю настала на коритарі бійка між німецко-народними а католицькими студентами. Натопи на коритарі був так великий, що кількадесять студентів зімліло. Ректор проф. Гуссенбауер промовляв кілька разів до студентів, аби їх погодити, але се на нічо не здало ся. Галабурда скінчила ся тим, що студентів вишкано за двері і заборонено відбувати буммлі в мурах університету.

— Наслідник російського престоло — як доносить Kölnische Ztg. — є невилічимо хорий, а лікарі запевнюють, що він не буде міг обняти престоло. Наслідником царя Миколи буде отже вел. князь Володимир, а якби він перед часом помер, то царський престол обійме его син Кирило.

— Нова програма Colosseum п. Торна у Львові визначає ся великою добірністю та різнородністю.

— Практичні Американці вихиснують кождо хвили на щось путнього. Так приміром, поштовий уряд в Вашингтоні вибиває на листах печатки, на яких крім місцевости і дати містять ся прогноза погоди на другий день, запо ідженної бюрою стації метеорологічної.

— Засуджені на смерть. На малих островах Егейского моря межі Смирною а Самос вибухнула пошесть віспи. Турецке правительство мабуть раде сій пошесть, що знищить тамошне грецке населенє, замкнуло острови, так що ніхто не міг звідтам видістатися ся. Люди хотіли помагати собі в сей спосіб, що перещеплювали ропу з ран недужих здоровим людем, але тим чиним пошесть ще більше розширено. Вкінці появил ся на островах голод, але на щастє один з поселенців дістав ся до Смирни і розповів властям про страшне положенє на замкнених островах. В наслідок старань європейских консулатів вислано там лікарів і живіність, а турецке правительство під загрозою має потягнути до відвічальности «каймакама» сего округа.

— Ц. к. Дирекция залізниць державних у Львові оголошує:

Перестанок особовий Каміне на шляху Герц-Гайденшафт, в окрузі ц. к. Дирекції залізниць держ. в Триєсті, уряджений доси лише для руху особового, отворено дня 20. падолиста с. р. також для товарів в ціловозових наборах.

Дня 20. падолиста с. р. отворено на шляху Герц-Гайденшафт стацію Ст. Петер для руху особового і пакункового.

— Вісти з станіславівської єпархії. На конкурс з речинцем до 1. січня розписані парохії: 1) Люсяч, скальського деканата (давнійші просьби неважні), 2) Погорилівка, черновецького деканата і 3) Іванівка, гусатинського деканата. — В пропозицію (поновну) на Ланчан прийняті оо.: 1) Михайло Левицький з Обертина, 2) Л. Мардарович, 3) Ізидор Ганкевич, 4) Ал. Сабат, 5) Іван Білоус, 6) Сильв. Дрогомирецький, 7) Л. Раковський, 8) Дим. Лойванюк, 9) Л. Лотоцький, 10) Вікт. Росткович, 11) Ник. Темницький, 12) Тео-

філ Шухевич, 13) Ал. Гелитович, 14) Л. Алексевич, 15) Л. Курпак, 16) Емил. Андрохевич, 17) Мих. Садовський, 18) Юл. Герасимович, 19) Мих. Бабяк, 20) Ів. Лабій, 21) Мих. Литвинович; на Ключів (поновно) оо.: 1) Ів. Монцібович, 2) Алекс. Гелитович, 3) Йос. Бурачинський, 4) Дим. Лойванюк, 5) Вікт. Росткович, 6) Мар. Сірецький, 7) Ів. Глиньский, 8) Николай Смалко, 9) Мих. Садовський, 10) Вл. Озаркевич, 11) Юл. Ставничий, 12) Йос. Кляілевський, 13) Конст. Ткачкєвич і 14) Діон. Билиньский. — Консисторія віднаслася до намісництва в справі канонічної інституції для оо: Цасн. Пісцьоровского на Задубрівці, Копр. Лаголи на Жабе-Слупейка, Ник. Салі на Залучє над Черемошем, Конст. Ласійчука на Петрів і Ем. Глібовицького на Глубічок. — Канонічну інституцію одержали оо.: Юл. Ставничий на Мишин і Алекс. Руденський на Заставну. — Увільнені: о. Ів. Луцький від прив. сотрудинства в Вороні і о. Йос. Фльорчук від завідательства в Заставній. — Введені оо.: Вол. Смулка як прив. сотрудинник в Тисьменичанах, Дим. Курдидик як завідатель в Погорилівці, Ант. Мануляк, як прив. сотр. в Пишківцях, Ант. Дмитраш як завід. в Тязові, Ів. Ісаїв, як управляючий сотрудинник в Вороні, Ів. Сіменович як завідатель в Крєхівцях, Ілія Чернодоля, новопоставлений прєсвитер, як прив. сотр. в Воруплянцях, Ник. Волянський як завідатель в Цівяві, Йос. Билиньский як завідатель в Звинячі, Ал. Пасічницький як завідатель в Рудниках, Теоф. Турчманович як завід. в Хомякові і Т. Кархут, новопоставлений прєсвитер, як сист. сотрудинник (експов.) в Зібранівці коло Заболотова). — Від конкурсового іспиту увільнені оо.: Корн. Дрогомирецький на все і Вол. Стефанович з Кут на одну порохію. — Консисторія віднаслася до намісництва о продовженє дотації для прив. сотрудинника в Зарічу коло Делятина. Така же дотація продовжена на одиц рік для сотрудинників: в Скєвативі, Олєші, Черневі, Гнильчи і Королівці. — Рукоположені митрополитом в прєсвитери: 1) Пант. Городецький (безж), 2) Теод. Кархут, 3) Вал. Луговий і 4) Ілія Чернодоля. — Вас. Попович, студент першого року богословія, прийнятий до дух. семинарії; Ник. Томич, Пав. Хома і Вас. Грицей одержали сертифікати для учащаня на богосл. науки. — Відпустку одержали: о. др. Григ. Литвинович, катехит в Станіславові, на три неділі і Стеф. Бартош на дальші три місяці.

Наука, штука, література.

Три Голяндці взяли участь в концертах «Льв. Фільгармонії» з 29. і 30. падолиста. Пяніст van Boos, скрипка van Veen і челіст van Lieg; три молоді артисти обідять Европу і знакомлять світ з т. зв. «комнатною музикою». Трійця сих артистів зігала ся з собою знаменито, а Львів може бути їм вдячний не так за виконанє композиції Філіпа Шарвенки (берлінського музика), з котрого то твору припала до смаку лише друга часть трія (adagio) задля своєї мелодійности, як більше за виконанє трія (A-moll) Чайківського, котрим численно зібрана публіка іменно на популярнім концерті дійсно одушевила ся. Якби не голяндські артисти, то Львів ледви чи почув би коли сю ефектовну композицію, засновану виключно на славянських тематах (переважно українсько-русских). Трію Чайківського промовило до душі кождого, хто его чув. Музикальний світ подивляв містерний уклад трія, а загал відчув всю красу українсько-рускої мелодії, перемішаної хвилево і з темпом різького мазура то знов з дрібним козачком московжим. Крім обох трій виконав скрипка Veen з пяністом Boos-ом з сонати Гендля (1687—1759) уложений Йоахімом дуєт (A-dur), а надипрограмово «арію» Баха (1685—1750), творця протестантської церковної музики в клясичнім стилю. — Оркестра виконала під управою п. Мельцера увертюру до «Гальки» Моцюшка з хорошою вервою, повторила Носковського симпатичний «польовес елегійний» і Рабінштайна «Тореадора», а п. Челяцький дав нам почути крім званих вже «Scenes alsaciennes» Массенєта і вальса з «Онґіна» — яко новість. Ліста «симфонічну поему» до Шекспірівського «Гамлета». Ліст захотів музикою ілюстровати душу Гамлета в хвилі, коли сей герой стоїть перед питанєм: «бути чи не бути», але ілюстрація ся винала так само невдатно, як ілюстрація душі короля Ліра через Вайнгартнера. Ми чули в композиції Ліста музикальні фрази, порозривані тїмшаном, але Гамлета внутрішньої борби годі було в сих фразах відчути. Все то музика без живого слова остане в таких случаях засєдно безсилною. Н. В.

— Репертуар Львівської Фільгармонії. Ві вторник, 2. грудня «симфонічний концерт». (Ціни міськ як на концерти популярні). Програма: I. Р. Вагнер: Увертура до оп. «Голландер-бурлака». 2. Дворжак: Симфонічний поемат «Золота кужіла». — II. Бетговен: Симфонія ч. 3. (Ероїка). — III. 1. Vieuxtemps: Концерт, відиграє в тов. орх. Вячеслав Гумль. 2. Свендсен: Рапсодія ч. 4.

В четвер, 4. грудня «великий концерт фільгармонійний» при співучасті Геммі Беллінчюні, артистка італійських опер.

В п'ятницю, 5. грудня «надзвичайний концерт для дітей», при співучасті Емці Вольфсталивної, Володислава Баронча і Тов-а «Хоракадемічний». (Ціни міськ як на концерти популярні). — Абонамент неважкий).

В неділю, 7. грудня «популярний концерт».

Телеграми.

Відень, 1. грудня. Найблизше засідане палати панів відбуде ся дня 6. с. м. На дневнім

порядку між ними є ухвалене кредиту для олиць навіщених елементарними нещастями і звіт комісії про закон о речинцевій торговлі збіжем.

Відень, 1. грудня. Іменем всенімецького союзу пос. Барайтер вислав письмо до д-ра Бернрайтера з повідомленем, що всенімецький союз ухвалив на конференції з всенімецькими послами з Чех, не брати участі в чесько-німецьких пересправах доси, поки німецька мова законно не стане державною мовою.

Париж, 1. грудня. Кабінетова рада займала ся справою страйку корабельних робітників в Марсильї. Ухвалено видати розпоряджене в цілі забезпечення публичної служби.

Барцельона, 1. грудня. В суботу прийшло до студентских розрухів на тутешнім університеті. Порядок привернула жандармерія і арештувала значне число студентів, що привитали єї камінем.

Софія, 1. грудня. Агенція тел. бюро доносить: Коли ки Фердинанд болгарский проходив ся в п'ятницю в замковім парку в Еуксіногороді, вайшов зеркалаце, а під ним картку з отсими

словами: «Я прийшов ту, аби тебе убити. Нині рано я побачив твої діти, тому змилосердив-ем ся і зміняю плян. Я є ту недалеко».

Коли перешукано город, найдено 22-літнього молодця, котрий назвав себе Кончем і признав ся, що під впливом анархістичних книжок хотів убити князя. Кончев є мабуть божевільний. Єго увязнено.

НАКЛАДОМ ХОЙНАЦКОГО.

Лев Лопатинський.

Хмари-чари

ЖАРТИ й НЕЖАРТИ

ЗЛОЖЕНІ І ПЕРЕЛОЖЕНІ АВТОРОМ

для розривки і розваги читачів. Ся збірка становить другий том поезій і шукток, про які можна те саме сказати, що про «Перли».

Набути можна в Ставропільській книгарні.

— РІК ЗАСНОВАННЯ 1892. —

Товариство взаїмних обезпечень

Львів, ринок ч 10. (дім «Просьвіти»).

є одиноким руским Товариством асекураційним.

Фонди «Дністра» з днем 31. грудня 1901.

Фонд резервний	386 402 кор. 83 сот.	} разом 645.383 кор. 59 сот.
Резерва премі	205 227 " " "	
Резерва спеціальна	6.000 " " "	
Фонд емеритальний	47.753 " 76 "	

«Дністер» обезпечує будинки як також збіже і пашу против шкід огневих. Всі три ВП. Ординарияти припоручили «Дністер» Всч. Духовенству і всім вірним.

Оплата премій в «Дністрі» є уміркована, а чистий зиск — надвижку з оплат — розділяє

«Дністер» межі своїх членів яко звороти. В р. 1900. і 1901. виносить зворот 8%. Шкоди виплачує «Дністер» дуже скоро, а оцінку шкід переводить разом з делегатом і 2 членами місцевими. До 31. грудня 1901. виплатив «Дністер» 5.075 відшкодовань в сумі 2,656.787 кор.

Члени «Дністра» можуть без перешкоди зятягати позички в Банку краєвим і касах ощадности, бо каси ті приймають поліси «Дністра» при позичках гіпотечних.

На жите можна обезпечити через «Дністер» — капітали на дожитє, помертні капітали, пенсії, ренти і т. д. — краківським Товаристві, а з провізії від тих обезпечень відступає «Дністер» часть на рускі добродійні цілі.

Агенції передає «Дністер» радо селянам, господарям, особливо де нема «Дністра». Агенти заробили 349.486 кор. провізії.

Селяне! убігайте ся тільки о агенції «Дністра».

Від огню обезпечайте ся тільки в «Дністрі».

На жите обезпечайте ся тільки через «Дністер».

Всілякі КУПОНИ

вильосовані

цінні папері

виплачує без потручення провізії або конгів

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ

Гіпотечного.

Розклад поїздів залізничних обовязуючий від 1-го мая 1902.

(Приїзд і від'їзд поданий після часу середно-європейского).

Поїзд		до Львова		Поїзд		зі Львова		
посп.	особ.			посп.	особ.			
приходить о годній				відходить о годній				
	6:10	з	Кракова, Берлина, Варшави, Відня	6:25	до	Сучави, Жидачева, Керемезе, Потутор		
	6:20	з	Чернівців (Іцкан, Галацу), Чорткова	6:30	до	Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний		
	6:50	з	Брухович, шод. від 15. мая до 14. вер. ви.	6:43		дв. Підзамче		
	7:45	з	Янова	6:55	до	Лавочного (Пешту) Борислава, Дрогобича		
	7:40	з	Підволочиск, Бродів на дв. Підзамче	8:30	8:40	до	Кракова (Відня, Праги), Берлина	
	8:00		на дв. головний	2:55	9:00	до	Лавочного, Хирова, Калуша	
	8:10	з	Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова		9:15	до	Янова	
	8:15	з	Сокала, Гали рускої		9:50	до	Белзця, Сокала, Любачова	
1:35	8:50	з	Кракова, Відня, Праги, Берлина		10:30	до	Чернівців, Потутор	
	10:25	з	Яшова, Любачова		10:40	до	Тернополя, Потутор, дв. Підв.	
	11:55	з	Станиславова (Керемезе, Потутор)	2:40	10:57	"	дв. гол.	
	1:10	з	Лавочного, Калуша, Хирова, Борислава		1:25	до	Янова від 1. мая до 15. вересня в неділю і свята	
	1:23	з	Янова		2:15	до	Брухович від 15. мая до 14. вересня в неділю і свята	
2:20		з	Підволочиск, Копацький на дв. Підв.		3:05	до	Стрия, Скольного від 1. мая до 30. вер.	
2:35			на дв. голов.		3:15	до	Янова щоденно від 1. мая до 30. вер.	
	3:14	з	Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і св.)		3:26	до	Брухович шод. від 1. мая до 15. вер.	
	4:40	з	Самбора, Стрия, Скольного (1/5 - 30.9)		3:30	до	Ришева, Хирова, Любачова	
	5:11	з	Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підв.		НІЧ			
	5:35	з	Чернівців, Іцкан " на дв. голов.		12:45	6:10	до	Станиславова, Жидачева
4:45	5:40	з	Кракова		6:20	до	Кракова (Відня, Берлина, Варшави)	
	5:50				6:30	до	Янова від 1. мая до 15. вер. будні дни	
	НІЧ				6:35	до	Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова	
	6:00	з	Сокала, Белзця і Любачова		7:10	до	Сокала і Гали рускої	
	8:04	з	Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і св.)		8:16	до	Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і св.)	
	9:12	з	Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і св.)		8:25	до	Чернівців	
12:15	9:20	з	Чернівців, Букарешту		9:00	до	Підволочиск, Бродів гол. дворець	
	9:25	з	Янова (від 1. мая до 30. вер. в нед. і св.)		9:20	до	Підзамче	
8:40	9:50	з	Кракова, Відня, Берлина) Ясла, Розвадова		10:05	до	Янова від 1. мая до 15. вер. в нед. і св.	
2:31	10:03	з	Янова (від 1. мая до 15. вер. в нед. і св.)		10:30	до	Іцкан, Чорткова	
	10:02	з	Підволочиск (Київа) Бродів на дв. гол.		11:00	до	Кракова, Відня, Варшави, Праги	
	10:20		на дв. голов.		11:10	до	Підволочиск, Бродів дв. головний	
	10:50	з	Лавочного (Пешту) Хирова Калуша		11:32	"	дв. Підзамче	
	3:14	з	Тернополя, Грималова на дв. Підзамче		4:15	до	Кракова, Відня, Праги, Самбора	
	3:35		на дворець головний		5:50	до	Брухович від 15. мая до 14. вер. шод.	

ЗАМІТКА: Пора нічна числять ся від 6 години вечером до 5 годнім 59 минут рано.

Час середно-європейский різнять ся від часу львівского о 36 минут, а іменно 12 год. часу середно-європейского — 12 год. 36 мин. часу львівского. — Бюро інформаційне ц. к. залізниць державних (ул. Краєвських ч. 5) уділяє поясненя в справах залізничних, продає білети всякого рода і розклада їади.

Складайте свої ощадности в Дністрі!

Дністер Товариство взаїмного кредиту, стоварищенє зареєстроване з обмеженою порукою у Львові, Ринок ч. 10. дім «Просьвіти»

Дністер приймає вкладки щадничі і опроцентовує їх по 4% від ста. Став вкладок 31. грудня 1901 900.193 К 53 с. на 1.063 книжочках.

Дністер уділяє своїм членам позичок на векселі і скрипки за інтабуляцією або при відповідній поручці на 5 1/2% і 1% додатку на кошти адміністрації. Сплату позичок розкладає «Дністер» догідно також до 10 літ. Членом може бути тільки член обезпечений в «Дністрі», від огню. Уділ членський виносить 50 К, виписове 2 К. Уділи виплачені по день 31. грудня 1901: 81.169 К 37 с. Членів було: 2.006. Став позичок: 869.245 К 4 с.

Дністер уділяє рікрічно з чистого зиску датки на публичні добродійні рускі цілі — на церкви, бурси, школи і т. д. — До кінця року 1901 уділено 8.840 К.

Інформацій в справах позичок уділяють агенти і Дирекція.